

วัฒนธรรมดนตรีชาวอุรักลาโว้ยในหมู่เกาะบุโหลน จังหวัดสตูล

MUSICAL CULTURE OF URAK LAWOI: IN CASE OF BULON ARCHIPELAGO SATUN PROVINCE

เรวดี อึ้งโพธิ์ / REWADEE UNGPHO

ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

DEPARTMENT OF EDUCATIONAL FOUNDATION, FACULTY OF LIBERAL ARTS,
PRINCE OF SONGKLA UNIVERSITY

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องวัฒนธรรมดนตรีชาวอุรักลาโว้ยในหมู่เกาะบุโหลน จังหวัดสตูล เป็นวิจัยทางด้านมานุษยวิทยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมาและรวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรมดนตรีของ ชาวเลอุรักลาโว้ยในเกาะบุโหลนและเพื่อหาข้อมูลพื้นฐานในการฟื้นฟูและอนุรักษ์เรื่องของวัฒนธรรมดนตรีของชาวเลกลุ่ม อุรักลาโว้ยที่อยู่ในเกาะบุโหลน จังหวัดสตูล ผลการวิจัยพบว่า

1. ลักษณะของดนตรีของชาวอุรักลาโว้ยในหมู่เกาะบุโหลนเป็นดนตรีแบบดั้งเดิมของชาวอุรักลาโว้ย มีการเล่นเพลงที่หลากหลายแต่ที่สามารถเล่นได้สมบูรณ์ทั้งทำนองและจังหวะมีทั้งสิ้น 8 เพลง ได้แก่ ลาซูดวอ ลาซุมะอินัง ลาซุ-มานะอิกัน ลาซุอายมิดิเต๊ะ ตะแล็กแต็กแต็ก ลาซุซิติปายง ลาซุบุลงปูเต๊ะและลาซุเจ๊ะมะมัด

2. วัฒนธรรม/บทบาทดนตรีในเกาะบุโหลนมีความสัมพันธ์กับสังคมชาวอุรักลาโว้ย ดนตรีใช้ประกอบพิธีแก้-เหมาขุมพิธีลอยเรือที่จัดในเกาะหลีเป๊ะและงานรื่นเริงต่าง ๆ ดนตรีถือเป็นเครื่องบูชาและเป็นเครื่องมือทางจิตวิญญาณที่บ่งบอกความเป็นอุรักลาโว้ย ทำให้ชาวอุรักลาโว้ยยังคงเอกลักษณ์และมีความรู้สึกแห่งความเป็นตัวตนของชาติพันธุ์

3. การสืบทอดดนตรีอุรักลาโว้ยเป็นวัฒนธรรมการสืบทอดแบบมุขปาฐะ ไม่มีการบันทึก ลักษณะการเรียนการสอนแบบตัวต่อตัวและต้องอาศัยระยะเวลาในการฝึกและสั่งสมความรู้เป็นเวลานานจึงมีผู้สนใจน้อย ผู้สนใจอาจไม่สามารถฝึกอย่างต่อเนื่องได้จึงส่งผลให้มีผู้สืบทอดน้อยและอาจไม่มีผู้สืบทอดในที่สุด

คำสำคัญ: ดนตรี ชาวอุรักลาโว้ย หมู่เกาะบุโหลน

Abstract

This research on the musical culture of the Urak Lawoi Sea Gypsies in Bulon archipelago, Satun Province is considered anthropological research. The research objectives were to study the history and information culture of and also to find the basis of information for the restoration and preservation of the musical culture of Urak Lawoi Sea Gypsies who live in the Bulon archipelago. The research findings are as follows:

1. The music of the Urak Lawoi Sea Gypsies in the Bulon archipelago is still traditional music. There are various kind of songs which can play a complete melody and rhythm, including a total of eight songs as follows: Lagu-ayamdide, Lagusitipayong, Lagubulongpute, Laguchemamat, Laguduwo, Laguma-ie-nang, Lagumana-ikan.

2. The roles of culture and music in the Bulon archipelago correlate with Urak Lawoi society. They use music in the ceremony of votive offering, in the Floating ceremony held on Koh Lipe and in various festivals. Therefore music is a spiritual sacrifice and a spiritual instrument that conveys the spirit of the Urak Lawoi, and which makes the Urak Lawoi still unique, with a sense of ethnic identity.

3. The inheritance of Urak Lawoi music is still made the traditional way, as an oral tradition with no record. The teaching and learning must be one-on-one, and it requires a considerable length of time to practice and accumulate the knowledge. Given these reasons, only a few people are interested in inheriting the tradition. Furthermore, those who are interested may not be able to practice constantly. As a result, the inheritors are only few, and may become none at all.

Keywords: Music, Urak Lawoi, Bulon Archipelago

บทนำ

ชาวเลในเขตอันดามันของไทยแบ่งได้เป็น 3 กลุ่มตามชื่อเรียกตนเองว่า มอแกน มอแกลนและอูรักลาไวย์ (นฤมล, 2549: 7) ชาวอูรักลาไวย์มีภาษาที่แตกต่างจากกลุ่มมอแกนและกลุ่มมอแกลน นอกจากนี้ชาว อูรักลาไวย์ยังมีพิธีและวิถีความเชื่อที่แตกต่างจาก 2 กลุ่มแรก ชาวอูรักลาไวย์ตั้งถิ่นฐานอยู่ตามเกาะต่าง ๆ ของไทยดังนี้

1. เกาะสิเหร่และหาดราไวย์ บ้านสะปำ จ. ภูเก็ต
2. เกาะพี พี เกาะจำ เกาะปู เกาะไหวและเกาะลันตาใหญ่ จ. กระบี่
3. เกาะอาดัง เกาะหลีเป๊ะ เกาะบุโหลนและเกาะราวี จ. สตูล

ชาวเลอูรักลาไวย์ (Urak Lawoi) เป็นหนึ่งในกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลที่อาศัยในหมู่เกาะต่าง ๆ ทางแถบทะเลอันดามันของไทย เดิมชาวเลมีความเชื่อเรื่องผีและมีการบูชาผีบรรพบุรุษ ความเชื่อเหล่านี้ได้ผสมผสานกับวิถีชีวิตของชาวเลทำให้เกิดพิธีกรรมต่าง ๆ ของชาวเล ส่งผลให้เกิดวัฒนธรรมแบบชาวเลอูรักลาไวย์ดังปรากฏในรูปแบบต่าง ๆ อันหมายรวมถึงรูปแบบวัฒนธรรมทางดนตรีที่ถูกถ่ายทอดในรูปแบบดนตรีรองเง็งอูรักลาไวย์ (Supin, 2007: 9-45)

ปัจจุบันมีการใช้ดนตรีในพิธีกรรมของชาวเลทั้งสามกลุ่มในการประกอบพิธีเพื่อสะเดาะเคราะห์นั้นในปัจจุบันมีเพียงชาวเลกลุ่มอูรักลาไวย์เท่านั้นที่ยังคงมีดนตรีในการประกอบพิธีและเฉลิมฉลอง นอกจากนี้ในชาวเลกลุ่ม อูรักลาไวย์เองคงมีการใช้ดนตรีสดประกอบพิธีลอยเรืออยู่ ทั้งนี้หากมีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมหรือการอ่อนด้อยทางวัฒนธรรม วิถีแห่งการใช้ดนตรี การเล่นดนตรีหรือการแสดงอื่น ๆ ของชาวอูรักลาไวย์คงมีการเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งปรากฏการณ์นี้มีปรากฏในหมู่เกาะบุโหลนซึ่งเป็นหนึ่งในเกาะที่ชาวอูรักลาไวย์อาศัยอยู่

ความเจริญในเกาะบุโหลนเป็นส่วนหนึ่งที่ถือเป็นปัจจัยในการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชาวเลดั้งเดิม ในที่นี้อาจรวมถึงวิถีวัฒนธรรมด้วย ดนตรีชาวเลกลุ่มอูรักลาไวย์นอกจากจะใช้ประกอบพิธีลอยเรือแล้ว ในวัฒนธรรมดั้งเดิมยังใช้ดนตรีประกอบพิธีอื่น ๆ และใช้เพื่องานรื่นเริงด้วย นอกจากนี้ดนตรี บทเพลง พิธีกรรมต่าง ๆ ของชาวอูรักลาไวย์ยังถือเป็นเอกลักษณ์แสดงถึงวัฒนธรรมเฉพาะของชาติพันธุ์นี้ แต่ในปัจจุบันชาวเลในเกาะบุโหลนเริ่มมีอาชีพอื่นนอกเหนือจากการทำประมงแบบดั้งเดิมซึ่งไม่ใช่เครื่องมือในการจับปลา นักท่องเที่ยวและชาวไทยจากแผ่นดินใหญ่เริ่มเข้าไปใช้เกาะเป็นที่พักผ่อน ทำให้ชาวเลมีช่องทางในการทำมากขึ้น อีกทั้งสภาพทางเศรษฐกิจที่บีบบังคับในสังคมแบบใหม่ วัฒนธรรมชาวเลกลุ่มอูรักลาไวย์ในเกาะบุโหลนจึงเริ่มถูกละเลยและอาจกำลังเลือนหายไป

อย่างไรก็ตาม ชาวอูรักลาไวย์ยังมีการติดต่อสื่อสารกันเองระหว่างชาวอูรักลาไวย์ในเกาะต่าง ๆ แถบอันดามัน ดังนั้นโอกาสในการฟื้นฟูและอนุรักษ์ดนตรีและบทเพลงของชาวเลกลุ่มอูรักลาไวย์ในเกาะบุโหลนจึงมีทางเลือกในการปฏิบัติ ทั้งนี้ในเบื้องต้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับดนตรีและบทเพลงที่ยังคงเล่นอยู่ในปัจจุบันอย่างรอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลนักดนตรี ข้อมูลเกี่ยวกับทำนอง คำร้อง ที่หลงเหลืออยู่ในปัจจุบัน หรือแม้แต่

วิธีการสืบทอดซึ่งอาจมีปัญหาและอุปสรรคบางประการที่ทำให้วัฒนธรรมดนตรีชาวเลเกาะบุโหลนมีผู้สืบทอดน้อยลง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาความเป็นมาและรวบรวมข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมดนตรีของชาวเลกลุ่มอูรักลาไวย์ที่อยู่ใน หมู่เกาะบุโหลน จังหวัดสตูล

2. เพื่อหาข้อมูลพื้นฐานในการฟื้นฟูและอนุรักษ์เรื่องของวัฒนธรรมดนตรีของชาวเลกลุ่มอูรักลาไวย์ที่อยู่ในหมู่เกาะบุโหลน จังหวัดสตูล

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาทางมานุษยวิทยาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบชาติพันธุ์วิทยา (Ethnographic Research) ผู้วิจัยได้สืบค้นข้อมูลทางเอกสาร (Documentation Research) เพื่อนำมาประกอบกับข้อมูลที่สืบค้นทางภาคสนาม (Field Research) ตามระเบียบวิธีวิจัย แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ ประมวลผลและสรุปผลในภาพรวม (Holistic) โดยกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ นักดนตรี นักแสดงรองเง็งที่เป็นชาวอูรักลาไวย์ของเกาะบุโหลนและเกาะอื่นที่เกี่ยวข้อง ผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม และเนื่องจากกลุ่มประชากรที่ทำการวิจัยในครั้งนี้มีจำนวนที่ไม่แน่นอน ผู้วิจัยจึงเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากรกลุ่ม ย่อยดังต่อไปนี้

- นักดนตรี หมายถึง นักดนตรีที่เล่นดนตรีชาวเลทั้งที่เป็นชาวอูรักลาไวย์และไม่ใช่อูรักลาไวย์ที่เล่นดนตรีอยู่จริงในหมู่เกาะบุโหลน

- ผู้ทำพิธีและนักแสดงอื่น ๆ หมายถึงผู้ที่เป็นผู้ดำเนินพิธีกรรมต่าง ๆ และนักแสดงอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมดนตรีของชาวเลทั้งที่เป็นชาวอูรักลาไวย์และไม่ใช่อูรักลาไวย์ที่ร่วมดำเนินการอยู่จริงในหมู่เกาะบุโหลน

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ทางเอกสารและข้อมูลทางภาคสนาม มารวบรวมแล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยประมวลผลและเปรียบเทียบข้อมูล ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้และตามทฤษฎีที่อ้างอิง เช่น ลักษณะของเพลงในปัจจุบัน หน้าที่ของดนตรีในปัจจุบัน ฯลฯ

การวิเคราะห์ข้อมูล

หมู่เกาะบุโหลนเป็นหมู่เกาะที่ตั้งอยู่ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเภตรา จ.สตูล บริเวณอ่าวพังกาใหญ่และอ่าวพังกาเล็ก ห่างจากท่าเรือปากบาราประมาณ 25 กิโลเมตร หมู่เกาะบุโหลนประกอบด้วยเกาะเล็ก ๆ คือ เกาะบุโหลนดอน เกาะบุโหลนไม้ไผ่ เกาะบุโหลนชันก เกาะบุโหลนรัง และเกาะบุโหลนเล ปัจจุบันเกาะบุโหลนเลเริ่มเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวและสภาพความเป็นอยู่ของประชากรในเกาะบุโหลนเลค่อนข้างดีซึ่งแตกต่างจากประชากรที่อยู่อาศัยในเกาะบุโหลนอื่น ๆ และประชากรหลักในหมู่เกาะบุโหลนคือ กลุ่มชาวเลอูรักลาไวย์

ภาพที่ 1.แผนที่หมู่เกาะบุโหลน อยู่ในภาคใต้ฝั่งตะวันตก (ฝั่งทะเลอันดามัน) ของประเทศไทย
ที่มา: แปลงภาพจาก <https://www.google.co.th/maps> โดยผู้วิจัย

ชาวอุรักลาไวย์ในบุโหลนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม มีการละหมาดกันตามอย่างศาสนาอิสลามกำหนด ถือปฏิบัติแบบ วิถีไทย-มุสลิม เชื่อว่าบรรพบุรุษของตนเองมาจากมาเลเซียหรือ แถบเขาฉะนุงมีไรตามทีบรรพบุรุษเล่าขาน (ดาฤณัย, 2550: 38) ชาวอุรักลาไวย์ในหมู่เกาะบุโหลนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเกาะบุโหลน เล หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า เกาะใหญ่ (เนื่องจากเกาะบุโหลนเลเป็น เกาะที่ใหญ่ที่สุดในหมู่เกาะบุโหลน)

พิธีกรรมของชาวเลอุรักลาไวย์ที่ยังคงถือปฏิบัติอยู่ใน ปัจจุบันคือพิธีลอยเรือ (สำเร็จ, 2551: 30) การปฏิบัติพิธีนี้ถือ เป็นการขอขมาธรรมชาติซึ่งเป็นแหล่งทำมาหากินตลอดปีของชาว อุรักลาไวย์ ขอขมาบรรพบุรุษ อีกทั้งยังเปรียบเสมือนเป็นการลอย ทุกข์ลอยโศกให้ออกไปกับทะเลอีกด้วย พิธีลอยเรือของชาวเลจะ จัดทำ 2 ครั้งต่อปีในช่วงการเปลี่ยนฤดู (Ann-Charlotte, 2005: 52) ถือเป็นพิธีใหญ่ที่ชาวเลควรมีส่วนร่วม ชาวอุรักลาไวย์ทุกที่ยังคงมี ความเชื่อและรู้จักพิธีกรรมนี้เป็นอย่างดี แต่พิธีสำคัญนี้ไม่สามารถ พบได้ที่เกาะบุโหลน

ถึงแม้ในหมู่เกาะบุโหลนไม่มีการประกอบพิธีลอยเรือซึ่ง ถือเป็นพิธีที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวอุรักลาไวย์ด้วยเหตุผลทาง ศาสนา แต่ชาวอุรักลาไวย์ยังคงไม่ละทิ้งการร่วมปฏิบัติเพื่อขอขมา ธรรมชาติและบรรพบุรุษโดยการเดินทางไปร่วมพิธีลอยเรือที่เกาะ อื่นที่จัดพิธี ในการนี้ถือเป็นการเยี่ยมเยียนญาติพี่น้องชาวอุรักลา ไวย์ที่ไปอยู่ในเกาะอื่นด้วย ในจังหวัดสตูลจะมีการจัดพิธีลอยเรือ

ชาวอุรักลาไวย์ที่เกาะหลีเป๊ะ ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากเกาะบุโหลนนัก การ เดินทางจากเกาะ บุโหลนไปเกาะหลีเป๊ะสามารถทำได้ 2 วิธีหลัก คือ ชาวเลอาจขับเรือของตนเองออกจากเกาะ บุโหลนมุ่งตรงไป เกาะ หลีเป๊ะเลยหรืออีกวิธีคือมาขึ้นเรือโดยสารที่ท่าเทียบเรือ ปากบารา อำเภอลงู จังหวัดสตูล

อย่างไรก็ตามพิธีกรรมอีกอย่างที่ชาวอุรักลาไวย์ยังคงมี ความเชื่ออยู่และถือปฏิบัติกันอยู่คือพิธีแก้เหมรย¹ หรืออาจเรียก แบบคนไทยว่าการแก้บน ชาวอุรักลาไวย์จะมีการแก้บนกับศาลตา โต๊ะประจำเกาะหรือศาลที่ตนเองนับถือ (David, 1972: 216) เมื่อมี การบนและได้รับผลตามที่บอกกล่าวกับศาลตาโต๊ะต่าง ๆ ไว้ ส่วน ใหญ่การแก้เหมรยมักใช้รองเง็งในการแก้เหมรย ในเกาะบุโหลนก็ ยังคงถือปฏิบัติพิธีนี้อยู่เช่นกัน

สิ่งที่น่าสนใจที่พบได้ในเรื่องของวัฒนธรรมดนตรีของ ชาวอุรักลาไวย์ในจังหวัดสตูลคือ การบรรเลงดนตรีในพิธีลอยเรือที่ เกาะหลีเป๊ะซึ่งอยู่ห่างจากเกาะบุโหลนประมาณ 40 กิโลเมตร โดย ธรรมเนียมปฏิบัติของชาวอุรักลาไวย์ในพิธีลอยเรือต้องมีดนตรี และการแสดงรองเง็งประกอบพิธี แต่นักดนตรีที่สามารถบรรเลง ดนตรีประกอบการเต้นรองเง็ง (ของชาวอุรักลาไวย์) ได้ในจังหวัด สตูลกลับอยู่ที่เกาะบุโหลนซึ่งไม่มีการประกอบพิธีลอยเรือ และ นักดนตรีที่สามารถบรรเลงเครื่องดนตรีดำเนินทำนองได้ในเกาะบุ โหลนมีเพียงคนเดียว และในปัจจุบันยังไม่มีชาว อุรักลาไวย์รุ่น ใหม่ทำการเรียนเพื่อสืบทอดทำนองเพลงของชาวอุรักลาไวย์เลย

ภาพที่ 2: เครื่องดนตรีดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงรองเง็งของชาวอุรักลาไวย์ เรียกชื่อเรียกจากซ้ายไปขวาดังนี้
รำนานและซอ (ไวโอลิน) โหม่ง ฉิ่ง กรับ
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัย เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2557

¹ เหมรย เป็นภาษาท้องถิ่นใต้ หมายถึง ข้อตกลงหรือพันธสัญญาที่บุคคลให้ไว้ต่อสิ่งเร้นลับเหนือธรรมชาติ เช่น ผีปู่ย่าตายาย ผีบูรพาจารย์ เกี่ยวกับวิชาช่าง แพทย์โบราณและการแสดง ตลอดจนผีซึ่งสิงประจำสถานที่ต่าง ๆ เพื่อขออำนาจคุ้มครอง โดยมีพันธสัญญาว่าถ้าการสำเร็จดังประสงค์จะตอบแทนด้วยการเช่น พลีบวงสรวงในรูปแบบต่าง ๆ (มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์, 2542, น.8660-8661)

โดยทั่วไปดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงร้องเงี้ยวของชาวอุรักลาไวยประกอบด้วย

1. ไวโอลิน หรือคนพื้นถิ่นมักเรียกว่า “ซอ” หรือ “โอลิน” เป็นเครื่องดนตรีดำเนินทำนองในวงดนตรี ภาษาอุรักลาไวยเรียก “อืแซะอูรา” ไวโอลินถือเป็นเครื่องดนตรีตะวันตกที่มีราคาค่อนข้างสูงสำหรับชาวอุรักลาไวย หรือจัดได้ว่าเป็นเครื่องดนตรีที่มีราคาแพงที่สุดในบรรดาเครื่องดนตรีของชาวอุรักลาไวยทั้งหมด ส่วนใหญ่เจ้าของไวโอลินชาวอุรักลาไวยมักได้รับบริจาคมาจากนักท่องเที่ยวหรือเจ้าของกิจการต่าง ๆ ที่เห็นความสามารถด้านดนตรีแล้วเป็นมรดกตกทอดต่อนักดนตรีรุ่นต่อไป ส่วนการซ่อมแซมชาวอุรักลาไวยจะหาซื้อหรือขอรับบริจาคในการซื้อวัสดุอุปกรณ์เพื่อทำการซ่อมแซมเองตามความสามารถที่มี

2. รำมะนา หรือ “รานา” ภาษาอุรักลาไวยเรียก “บารูรา” ถือเป็นเครื่องดนตรีชาวอุรักลาไวยนิยมและเล่นได้มากที่สุด เนื่องจากสามารถเล่นได้ทุกโอกาสไม่ว่าจะเป็นงานพิธี งานรื่นเริง หรือร้องเล่นกันทั่วไป รำมะนาของชาวอุรักลาไวยจะมีลักษณะเป็นกลองด้านเดียว ใช้หนังตะกวดทำเป็นหน้ากลอง ซึ่งตีด้วยเชือกในลอน เวลาเล่นจริงจะใช้หวายหรือเชือกมัดที่หน้ากลองด้านในกับตัวกลองเพื่อให้หน้ากลองตึงขึ้น ชาวอุรักลาไวยจะทำการกลองรำมะนากันเอง ไม่เคยจ้างช่างทำกลองทำ แต่อาจมีการจ้างกันเองทำในบางส่วน ดังนั้นรำมะนาจึงไม่สามารถตีราคาได้ แต่ก็ถือเป็นของที่ต้องรักษาเพราะวัสดุในการทำในปัจจุบันเริ่มหายากแล้ว

3. ข้องหรือโหม่ง ภาษาอุรักลาไวยเรียก “บารูตา” เป็นลักษณะเป็นฆ้องแบบมีขอบและมีปุ่มเหมือนโหม่งไทยปัจจุบันใช้โหม่งขนาด 12-15 นิ้วเป็นเครื่องดนตรีประจำ

4. กรับ ภาษาอุรักลาไวยเรียก “กระแซ” หรือ “ปารูกระแซะ”

5. คนขับเพลง ภาษาอุรักลาไวยเรียก “แะอูรายี่”

6. จิ้ง ภาษาอุรักลาไวยเรียก จิ้งเหมือนคนไทย เนื่องจากเป็นเครื่องดนตรีของไทยที่ชาวอุรักลาไวยนำมาใส่ในวงภายหลัง

เครื่องดนตรีที่ใช้ในวงดนตรีนั้นมีเครื่องดนตรีที่สามารถทำเองได้ 2 ชิ้นคือรำมะนาและกรับ ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีที่ถือเป็นงานช่างที่สามารถประดิษฐ์เองได้ หาววัสดุภายในท้องถิ่นได้ แต่เครื่องดนตรีอื่นเช่นฆ้องโหม่ง จิ้ง หรือไวโอลินนั้นอาศัยการสนับสนุนจากคนภายนอก เคยมีการให้การสนับสนุนด้านเครื่องดนตรีเพื่อการเรียนการสอนในโรงเรียนครั้งหนึ่ง โดยมีการบริจาคไวโอลินจำนวนหลายคันเพื่อให้เด็กนักเรียนได้ฝึกหัด แต่สุดท้ายก็ไม่มีเด็กนักเรียนคนใดฝึกจนสามารถบรรเลงในการแสดงได้อย่างไรก็ตามการเรียนการสอนส่วนใหญ่ยังเป็นการเรียนโดยไม่มี การจดบันทึกใด ๆ ทั้งสิ้น ในวิถีปฏิบัติในการแสดงร้องเงี้ยวนักดนตรีจะเล่นเพลงครุ 3 เพลงแรกเพื่อเป็นการบูชาครูทุกครั้งก่อนเล่นเพลงอื่น เพลงร้องเงี้ยว 3 เพลงแรกของชาวเกาะบูโหลนคือ ลาชูคูอู ลาชูมะอีนังและลามูมานะอีกกัน

เพลงร้องเงี้ยว 3 เพลงแรกนี้สามารถเล่นได้โดยไม่ต้องมีการเต้น ร้องเงี้ยวประกอบก็ได้ โดยธรรมเนียมต้องมีการเล่นเพราะถือเป็นสิ่ง อันเป็นประโยชน์ต่อการแสดง คือ เพื่อเป็นการทดสอบเครื่องดนตรีและให้นักดนตรีได้เตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่การแสดงอื่น เพื่อเป็นการเตรียมเข้าสู่บรรยากาศของงาน และเพื่อให้ชาวบ้านในเกาะได้รับทราบว่าจะมีการแสดงร้องเงี้ยว เพื่อจะได้เข้ามาร่วมใน

งาน

นักดนตรีประจำเกาะบูโหลน

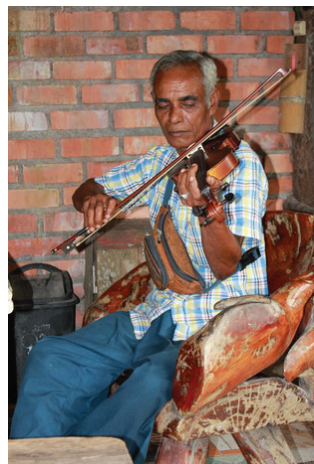
ชาวอุรักลาไวยที่เป็นนักดนตรีหลักของเกาะบูโหลนมีการสืบทอดกันมาในลักษณะมุขปาฐะ นักดนตรีสามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่มคือ

1. กลุ่มเครื่องดำเนินทำนอง (ไวโอลิน) ปัจจุบันมีคนสืบทอดไวโอลิน 1 คน (ดู คนสืบทอดไวโอลินหรือคนซอ)
2. กลุ่มเครื่องประกอบจังหวะ การตีรำมะนาและเครื่องประกอบจังหวะอื่นบางครั้งชาวอุรักลาไวยใช้ตีเล่น ร้องกันโดยทั่วไป ไม่จำเป็นต้องมีไวโอลิน ด้วยสถานการณ์เช่นนี้จึงอาจเป็นเหตุผลหนึ่งที่ชาวอุรักลาไวยในวันหนุ่มหรือกลางคนชอบตีเล่นกัน และมีคนสืบทอดได้เยอะกว่าการเล่นไวโอลิน
3. กลุ่มนักร้อง (ขับเพลงร้องเงี้ยว) ปัจจุบันคนที่ขับเพลงได้มักเป็นผู้ใหญ่วัยสูงอายุ ประมาณ 6-7 คน ผู้ที่สามารถขับเพลงได้ส่วนใหญ่อยู่ที่บูโหลนเล นักร้องหรือคนขับเพลงส่วนใหญ่ต่อเพลงแบบครุพักักจำ อาศัยเคยฟัง เคยร้อง เคยเล่นอยู่เป็นประจำ ปัจจุบันคนขับเพลงรุ่นใหญ่เริ่มมีการถ่ายทอดให้เด็กนักเรียนในโรงเรียนชุมชนแล้ว

วัฒนธรรมของดนตรีเกาะบูโหลนถูกสืบทอดสู่รุ่นต่อรุ่น โดยใช้ในการแสดงร้องเงี้ยวเพื่องานรื่นเริงและพิธีแก้กรรมเป็นหลัก ส่วนงานพิธีลอยเรือที่เกาะหลีเป๊ะมีเพียงคนสืบทอดไวโอลินเท่านั้นที่มักได้รับเชิญเป็นนักดนตรีหลัก

คนสืบทอดไวโอลินหรือคนซอ

นายราหมาน ทะเลเล็กหรือบังหมาน ระบุปีเกิดในบัตรประชาชนปี พ.ศ. 2497 ดังนั้นบังหมานอายุ 61 ปี² อาศัยอยู่ที่เกาะบูโหลนเล ต. เกาะสาหร่าย จ. สตูล บังราหมานเป็นคนซอคนเดียวในหมู่เกาะบูโหลนหรืออาจถือได้ว่าเป็นคนซออุรักลาไวยคนเดียวในจังหวัดสตูลก็ได้ การเรียนดนตรีของบังราหมานเป็นการเรียนแบบตัวต่อตัวกับพ่อของบังราหมาน หรือนายเจ๊ะอาลี ทะเลเล็ก ซึ่งเป็นคนเกาะหลีเป๊ะ (ปัจจุบันเสียชีวิตแล้ว) และพ่อของบังราหมานได้ต่อเพลงมาจากญาติผู้ใหญ่อีกทอดหนึ่ง

ภาพที่ 3: นายราหมาน ทะเลเล็ก นักดนตรี (ไวโอลิน)

ชาวอุรักลาไวยในหมู่เกาะบูโหลน

ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัย เมื่อวันที่ 11 มกราคม 2556

²อายุจริงของนายราหมานมากกว่าอายุที่แสดงในบัตรประจำตัวประชาชนประมาณ 3 ปี เนื่องจากวัน เดือน ปี เกิดในบัตรประชาชนเป็นตามปีที่แจ้ง บิดาของนายราหมานแจ้งเกิดช้า อายุที่ระบุตามบัตรจึงน้อยกว่าอายุจริง

บั้งราหมานฝึกสืโวโกลินตอนที่โตแล้ว แต่จำอายุที่แน่นอนไม่ได้ว่าเป็นช่วงอายุเท่าใด ด้วยความชอบส่วนตัวและอาจเป็นพรสวรรค์ส่วนตัวด้วยทำให้บั้งราหมานสามารถฝึกเล่นสืโวโกลินได้ไม่ยากนัก อาศัยขยันซ้อม บั้งราหมานเล่าถึงเทคนิคที่ใช้ในการฝึกสืโวโกลินว่า

“การฝึกพรหมนิวบ้นสายซอ (สืโวโกลิน) จะใช้วิธีเอาเข็มเจาะที่ปลายนิ้วที่ใช้กดสายทุกนิ้วให้เลือดออก คือเป็นแผลเล็ก ๆ แล้วเอายางมะละกอใส่ที่แผล แล้วมันจะคันที่ปลายนิ้วตรงที่เป็นแผลนั้นแหละ พอคันแล้วก็ต้องกดนิ้วที่สาย กดปล่อย กดปล่อยเร็ว ๆ เหมือนเป็นการเกาตรงที่คัน ทำอย่างนี้บ่อย ๆ ก็เป็นการฝึกให้พรหมนิวให้เร็วขึ้น”

นายราหมาน ทะเลเล็ก, สัมภาษณ์ 11 มกราคม 2556

การใช้ยางมะละกอเป็นวิธีที่บั้งราหมานบอกว่าไม่มีอันตรายเพราะแผลที่เจาะนั้นไม่ใหญ่และใช้ยางมะละกอในปริมาณที่ไม่มาก เมื่อหมดฤทธิ์ยางมะละกอก็จะหายคันไปเอง

การเรียนรู้ดนตรีของชาวอุรักลาไวย์ในบูโหล่น

โดยทั่วไปชาวอุรักลาไวย์มีวิธีการเรียนรู้ในการใช้ชีวิตประจำวันโดยการปฏิบัติจริง เรียนและสอนกันในชีวิตจริง การสอนกันแบบตัวต่อตัว ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการทำมาหากิน ความเชื่อ การใช้ชีวิต รวมถึงการเรียนรู้ทางด้านวัฒนธรรมด้วย ดังนั้นการเรียนรู้ดนตรีหรือการแสดงต่าง ๆ ของชาวอุรักลาไวย์ที่ปฏิบัติสืบทอดต่อกันมาจึงเป็นการเรียนแบบที่คนไทยเรียกว่า “การเรียนรู้แบบมุขปาฐะ” คือการเรียนรู้แบบเล่าต่อ ๆ กันมา การเรียนโดยการบอกต่อไม่มีการจดบันทึก ต่อกันจากรุ่นสู่รุ่น การลงมือปฏิบัติถือเป็นการสืบทอด การสืบทอดจึงเป็นสิ่งที่เห็นได้จริง ทำได้จริง และสามารถบอกต่อไปได้จริงโดยต้องมีผู้ปฏิบัติถือปฏิบัติจริงต่อเนื่องกันไป

ปัจจุบันแม้ในหมู่เกาะบูโหล่นจะมีโรงเรียนตั้งอยู่ถึง 2 โรงเรียน ทั้งในเกาะบูโหล่นเลและเกาะบูโหล่นดอน แต่เรื่องของดนตรีของชาวอุรักลาไวย์ก็ยังมิได้ถูกบรรจุอยู่ในหลักสูตรของการศึกษา อาจเป็นเพราะชาวบูโหล่นยังคงเห็นว่าดนตรียังคงดำเนินต่อไปได้ อีกทั้งการเรียนการสอนด้านดนตรียังอยู่ในรูปแบบเดิมยังไม่มีมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการสืบทอด ทำให้เด็กรุ่นใหม่ที่ได้รับการเรียนในโรงเรียนอาจไม่เห็นความสำคัญของการเรียนแบบมุขปาฐะ

ภาพที่ 4: การแสดงรื่องเง้งของชาวอุรักลาไวย์ในหมู่เกาะบูโหล่น
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัย เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2557

การแสดงรื่องเง้งถือเป็นการแสดงที่ชาวอุรักลาไวย์และชาวไทยชื่นชอบ รื่องเง้งถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งในงานพิธีและงานรื่นเริง ดังนั้นจะเห็นการแสดงรื่องเง้งของชาวอุรักลาไวย์ในพิธีกรรมโดยเฉพาะพิธีลอยเรือ พิธีแก้กรรมงานรื่นเริงต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในหมู่เกาะ หรือแม้แต่แสดงเพื่อให้นักท่องเที่ยวหรือผู้ว่าจ้างจากคนนอกเกาะ อย่างไรก็ตามการแสดงรื่องเง้งในพิธีลอยเรือที่จัดขึ้นที่เกาะหลีเป๊ะไม่ใช่นักแสดงรื่องเง้งจากเกาะบูโหล่น ใช้เพียงนักดนตรีดำเนินทำนองเพียงคนเดียวซึ่งถือเป็นองค์ประกอบของวงดนตรีและการแสดงที่สำคัญที่สุด ส่วนนักดนตรีรำมะนาและคนรำรื่องเง้งเป็นนักแสดงของเกาะหลีเป๊ะเอง

การแต่งกายของนักแสดงรื่องเง้ง

การแต่งกายของนักแสดงรื่องเง้งชาวอุรักลาไวย์ในแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกันไป เอกลักษณ์ของการแต่งกายของนักแสดงในเกาะบูโหล่นคือการสวมมงกุฎดอกไม้สด ในภาพเป็นดอกไม้เฟื่องฟ้าสดสีบานเย็นร้อยเป็นพวงสวมหัว (ดูภาพที่ 4)

เครื่องแต่งกายสำหรับนักแสดงรื่องเง้งหญิง

เสื้อ โดยทั่วไปจะสวมเสื้อเข้ารูปแขนยาว ชายเสื้อยาวคลุมสะโพก ลักษณะของปกเสื้อเป็นแบบมีปกหรือไม่มีปกก็ได้ โดยส่วนใหญ่เป็นเสื้อแบบไม่มีปกแต่หากมีปกลักษณะปกเสื้อด้านหน้าจะแบะออก เสื้อผ่าหน้าติดกระดุมยาวตลอดลำตัว มักใช้ผ้ามันหรือผ้าลูกไม้สีสดใส ลายดอกไม้หรือพื้นเรียบก็ได้

ผ้าคล้องคอ ผ้าคล้องคอรวยสีสดใส สดกับเสื้อ

ผ้าถุง นุ่งผ้าถุงปาเต๊ะสีเดียวกับเสื้อหรือตัดกับเสื้อก็ได้

มงกุฎดอกไม้ ใช้ดอกไม้สดสีสดใสร้อยเป็นพวงสวมหัว ไม่จำกัดชนิดของดอกไม้ ตามแต่สะดวกในแต่ละสถานการณ์ โดยปกติใช้ดอกไม้เฟื่องฟ้าเนื่องจากหาได้ง่ายและภายในเกาะมีปริมาณมาก

เครื่องประดับอื่น ๆ อาจมีการใส่กำไล สร้อย แหวน ฯลฯ ตามแต่สะดวกของนักแสดง ไม่มีข้อจำกัด ใด ๆ ทั้งสิ้น

สำหรับผู้ชายเครื่องแต่งกายผู้ชายเป็นเสื้อแขนยาว

³การพรหมนิวคือการฝึกเปิด-ปิดนิ้วบนสายเครื่องดนตรีทำให้เกิดเสียงสูง-ต่ำด้วยความถี่มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยมีเสียงยืนอยู่ 1 เสียง ทั้งนี้ต้องเหมาะสมและสอดคล้องกับลีลาของเพลงที่บรรเลง

กางเกงขาวยาว มีผ้าขาดเอว ชูตรงเงืงของเกาะบุโหลนโดยทั่วไปมีรูปแบบที่คล้ายกันดังกล่าวไว้ข้างต้น แต่ไม่ได้มีชุดที่มีสีหรือลายผ้าที่เหมือนกัน เนื่องจากไม่ได้จัดกันแบบเป็นคณะ ดังนั้นทุกคนจึงเลือกชูตรงเงืงที่คิดว่าสวยและดีที่สุดมาใส่เมื่อมีการแสดงร้องเงืง

ทำนองดนตรี

ภาพที่ 5: โน้ตเพลงลาชามวนของชาวอุรักลาไวยในหมู่เกาะบุโหลน
ที่มา: ถ่ายเพลงโดยผู้วิจัยและชนพชรณ์ แก่นกุล

เพลงที่เป็นที่รู้จักของชาวเกาะบุโหลนคือ ลาชามวน ลาชามะอีนังและลาชามานะอิกัน เพราะเพลง 3 เพลงนี้เป็นเพลงที่ต้องเล่นทุกครั้งที่มีการแสดงร้องเงืง และเป็นเพลงที่เล่นกันมาตั้งแต่โบราณ รุ่นต่อรุ่น ส่วนเพลงอื่นผู้แสดงสามารถเลือกมาแสดงในแต่ละโอกาสได้ ดังนั้นเพลงอื่น ๆ มักไม่ได้ยินในทุกงานที่มีร้องเงืง โดยทั่วไปนักแสดงร้องเงืงมักเลือกเพลงที่สามารถแสดงลีลาการเต้นร้องเงืงได้อย่างสวยงาม มีทั้งเพลงช้าและเพลงเร็วตามจังหวะเสียงเพลง บางเพลงมีการขับเพลงประกอบ เนื้อเพลงสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ และในปัจจุบันพบว่ามีเพลงบางเพลงมีการเปลี่ยนแปลงในการร้องแต่ละครั้ง อาจเนื่องมาจากการต่อแบบมุขปาฐะ ทำให้เกิดการคลาดเคลื่อนในข้อมูล มีการหลงลืมเนื้อร้อง และมีการปรับเปลี่ยนเนื้อร้อง ทำให้เพลงที่ร้องอยู่นั้นบางครั้งไม่สามารถแปลเนื้อความได้ และไม่แน่ใจว่าคำร้องที่ถูกต้องบางคำเป็นอย่างไร

คำร้องประกอบทำนองที่ปรากฏ ณ ที่นี้อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์หรือตามคนร้องและคำร้องที่ปรากฏถือเป็นเพียงตัวอย่างเท่านั้น ต่อไปนี้คือท่วงทำนองและคำร้องของเพลงที่มักแสดงในเกาะบุโหลนจำนวน 8 เพลง

1. ลาชามวน ตามความหมายของคำ “ลาชาม” แปลว่า เพลง และคำว่า “ชามวน” หรือ “ตัว” แปลว่า สอง ดังนั้นคำว่า “ลาชามวน” ชาวอุรักลาไวยแปลว่าเพลงสอง แต่ในทางปฏิบัติเพลงนี้ใช้เล่นเป็นเพลงแรกในการแสดง บ้างก็ถือว่าเป็นเพลงครู หรือเป็นเพลง ปฐมฤกษ์ หรือปฐมบท แล้วแต่จะตีความกันไป

การบรรเลงลาชามวนในเกาะบุโหลนมักไม่มีการขับประกอบการเต้น แต่หากใครสามารถขับได้ก็จะขับประกอบเพลงกันไป อย่างไรก็ตามในพิธีลอยเรือที่เกาะหลีเป๊ะ มักมีการขับประกอบทำนองลาชามวนด้วยเนื้อเพลงต่อไปนี้

ตีรี ตีรี มาตาดีฮารี ตีรี ชีตียีตย ดุวยารี
บราปายาโระ ปุเลลลักราวี บูรงตริอับบาเลฮารี (ซ้ำ)
ติโยบงาเงินสีรอยมัตสีรอย อากาตลายักกามติกาบือโตย
บางันจะงาบังลาตีมสีรอย ๆ ชูเนิงอาดังตีมีลลับดีโมย
ปากายจีเจเนยาริลาmani จีเจเนตามาฆาลอตอลาตุวา (ซ้ำ)
สันมาตามานาจิ ฮามิ ยอดอ กิตายาตุวา (ซ้ำ)

2. ลาชามะอีนัง คำว่า “มะอีนัง” หมายถึง ผู้หญิง น่องนาง หรือน่องหญิง บทเพลงมีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้หญิง และอาจกล่าวถึงชื่อหญิงคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะก็ได้ เพลงมะอีนังนี้ โดยชื่อเพลงหมายถึง ผู้หญิงคำที่เกี่ยวกับผู้หญิง เช่น โฉมนาง โฉมยง น่องนาง เพลงนี้อาจมีชื่ออื่นแยกออกไปได้อีก เช่น มะอีนังชายัง มะอีนังละมุด

3. ลาชามานะอิกัน คำว่า “อิกัน” หมายถึงปลา บทเพลงนี้จึงเป็นบทเพลงที่กล่าวถึงปลา

4. ลาชามายัมดิเตะ คำว่า “อายัม” หมายถึงไก่ และคำว่า “ดิเตะ” หมายถึงการทูลถนอม เพลงนี้จึงเป็นการกล่าวถึงการเลี้ยงดู ใ้คำดู ทูลถนอม

5. ลาชามชิตีปายง เป็นเพลงที่กล่าวถึงผู้หญิง ซึ่งมีรายละเอียดของผู้หญิงที่ถูกร่ม (เพลงผู้หญิงถูกร่ม)

6. ลาชามูลงปูเตะ คำว่า “มูลง” หมายถึงนก และคำว่า “ปูเตะ” หมายถึงสีขาว เพลงนี้เป็นการกล่าวถึงเรื่องราวของนกสีขาว คาดว่าหมายถึงนกนางนวล

7. ลาชามะมัต เพลงนี้เป็นเพลงที่ไว้อาลัยให้ผู้หญิง เป็นที่นิยมร้องเล่นมากในสมัยก่อน ปัจจุบันเพลงนี้ใช้ร้องเพื่อความบันเทิงหรือร้องประกอบงานใดงานหนึ่งเท่านั้น อย่างไรก็ตามชาวอุรักลาไวยเกาะบุโหลนยังนิยมและรู้จักเพลงนี้เป็นอย่างดี

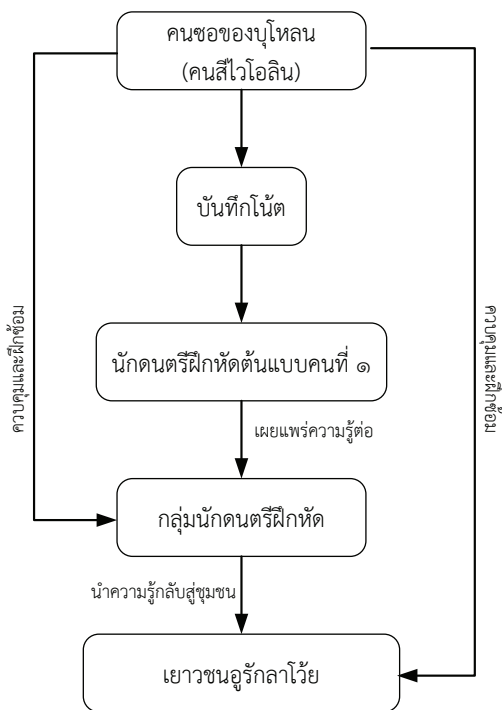
8. ตะแล็กแด็กแด็ก เป็นเพลงที่มีท่วงทำนองสนุกสนาน มีทำนองเหมือนเป็นการพายเรือ สันนิษฐานว่าชื่อเพลงมาจากเสียงการเคาะไม้ (เคาะประตู) หรือเป็นเสียงเคาะพื้นเรือร้องเล่นกัน

การเผยแพร่ความรู้ด้านดนตรีชาวอุรักลาไวย

ดนตรีของชาวอุรักลาไวยใช้ไวโอลินในการดำเนินทำนอง ถือเป็นเครื่องมือหลักในวงดนตรีแต่ในปัจจุบันมีคนสีไวโอลินทำนองเพลงของชาวอุรักลาไวยได้มีเพียงคนเดียว ในขณะที่การแสดงของชาวอุรักลาไวยเป็นที่รู้จักในกรณีแสดงงานพิธีลอยเรือ หลายคนรู้จักร้องเงืงชาวอุรักลาไวย เห็นการเต้นรำได้ยินทำนอง แต่ไม่ทราบถึงสถานการณ์การขาดแคลนนักดนตรีของชาวอุรักลาไวย การแสดงร้องเงืงในเกาะหลีเป๊ะต้องมีการเชิญ

นักดนตรีหลักจากเกาะ บุโหล่นไปแสดงดนตรีในพิธีลอยเรือ จะเห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างการแสดงระหว่างชาวอุรักลาโว้ยในเกาะต่าง ๆ ของจังหวัดสตูลยังคงมีต่อเนื่องอยู่ในปัจจุบัน และด้วยสถานการณ์ที่ขาดนักดนตรี การติดต่อระหว่างชาว อุรักลาโว้ยในเกาะหลีเป๊ะกับเกาะบุโหล่นยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง แม้ในเกาะหลีเป๊ะจะมีผู้ที่สามารถบรรเลงไวโอลินได้แต่ไม่สามารถสีเพลงของชาวอุรักลาโว้ยได้ สถานการณ์การขาดนักดนตรีเป็นที่ประจักษ์สำหรับชาวอุรักลาโว้ย อย่างไรก็ตามปัจจุบันยังคงไม่มีผู้สนใจสืบทอดและยังหาผู้สืบทอดไม่ได้ แม้ว่าจะมีการจ้างหรือให้รางวัล

โดยทั่วไปชาวอุรักลาโว้ยมีความสนใจในเรื่องดนตรี การแสดง ชอบความรื่นเริง แต่ชาวอุรักลาโว้ยช่วงอายุตั้งแต่วัยรุ่นเป็นต้นไปไม่กล้าเรียนดนตรี มองว่าเป็นของยาก เนื่องจากนายราหมาน ทะเลเล็ก ต่อเพลงด้วยการสีให้ฟังแล้วให้สีตาม ลักษณะของการสีเพลงให้ฟัง นายราหมานจะสีตั้งแต่ต้นจนจบในครั้งเดียว ไม่สีทีละวรรคแล้วต่อเพลง ทำให้ผู้ที่มาต่อหรือมาเรียนเพลงจากนายราหมานต้องเป็นคนที่มีความพรสวรรค์ทางด้านดนตรีพอสมควร จึง

ภาพที่ 6: แผนผังแสดงรูปแบบวิธีการถ่ายทอดดนตรีอุรักลาโว้ยในเกาะบุโหล่น

จากแผนภูมิสามารถแจกแจงเป็นขั้นตอนได้ดังนี้

1. บันทึกโน้ตเป็นลายลักษณ์อักษรดังปรากฏด้านบน (ตัวอย่างดังภาพที่ 5)
2. หานักดนตรีไวโอลินไปทำการฝึกกับนักดนตรีอุรักลาโว้ย (นายราหมาน ทะเลเล็ก) เพื่อตรวจสอบโน้ตและสร้างนักดนตรีฝึกหัดต้นแบบ ณ ที่นี้คือ นายธนพรัตน์ แก่นกุล ซึ่งมีพื้นฐานในการสีไวโอลินอยู่แล้วทำการฝึกกับนายราหมาน ทั้งนี้เพื่อเป็นการตรวจสอบความถูกต้องครั้งที่ 1 ของโน้ตที่บันทึกด้วย
3. นักดนตรีฝึกหัดต้นแบบลองฝึกซ้อมหลังจากได้ซ้อมกับนายราหมานแล้ว เพื่อให้เกิดความถูกต้อง แม่นยำมากขึ้น

4. ตรวจสอบทำนองระหว่างนักดนตรีฝึกหัดต้นแบบกับนักดนตรีอุรักลาโว้ย (นายราหมาน ทะเลเล็ก) พร้อมกับคนตีระฆังและคนขับเพลง/คนเต้นรอนเง็ง

5. เผยแพร่ดนตรีอุรักลาโว้ยให้กับนักไวโอลินเพื่อเก็บทำนองดนตรีไว้กับตัวบุคคล

6. ถ่ายทอดทำนองดนตรีให้กับชาวอุรักลาโว้ยรุ่นใหม่หรือชาวอุรักลาโว้ยที่สนใจเพื่อให้ชาวอุรักลาโว้ยได้รักษาวัฒนธรรมของตนเองไว้และเผยแพร่ดนตรีในวัฒนธรรมของตนเองต่อไป (ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยยังไม่ได้ดำเนินการ การดำเนินการอาจมีได้ในโครงการต่อไป)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามสมมุติฐานจนถึงขั้นตอนที่ 5 โดยมีกิจกรรมเพื่อการเผยแพร่ความรู้เรื่องดนตรีครั้งนี้ใช้ผู้ที่มีพื้นฐานด้านการสีไวโอลินมาทำการต่อทำนองดนตรีของชาวอุรักลาโว้ยโดยมี นายราหมาน ทะเลเล็ก และมีนายธนพรัตน์ แก่นกุล เป็นผู้ช่วยวิทยากร การถ่ายทอดโดยโดยใช้โน้ตถ่ายทอดให้กับนักดนตรีที่มีความรู้ในการอ่านโน้ตแล้วมีความรวดเร็วในการถ่ายทอด หากแต่ไม่สามารถถ่ายทอดอารมณ์ในการบรรเลงได้ ดังนั้นการใช้เวลาอันสั้นในการเรียนรู้โดยไม่อยู่ในวัฒนธรรมถือว่ายังไม่สามารถถ่ายทอดทำนองได้อย่างเต็มรูปแบบ โครงการนี้จึงสามารถช่วยได้เพียงเก็บทำนองเพลงเอาไว้ได้ตามตัวอักษรและอยู่ในบุคคลที่ได้เข้าร่วมโครงการ แต่ไม่สามารถเก็บอารมณ์เพลงได้อย่างที่นักดนตรีท้องถิ่นบรรเลงแม้จะถูกควบคุมโดยนักดนตรีท้องถิ่นแล้วก็ตาม อย่างไรก็ตามหากมีการสืบสานต่อโครงการ มีการได้ฟังดนตรีจากเจ้าของถิ่นจริง ๆ และได้เล่นร่วมกับบรรยากาศจริง ผู้วิจัยคาดหวังว่า การถ่ายทอดดนตรีจะสามารถถ่ายทอดได้อย่างเต็มรูปแบบ

สรุปและอภิปรายผล

ถึงแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของสังคม ความเป็นอยู่ แต่วัฒนธรรมต่าง ๆ ของชาวอุรักลาโว้ยในเกาะ บุโหล่นยังคงมีผลกระทบบางประการจากกระแสสังคมนั้น ๆ หากมองถึงเรื่องศาสนาและความเชื่อของชาวอุรักลาโว้ยในเกาะ บุโหล่นจะเห็นได้ว่าชาวอุรักลาโว้ยเกาะบุโหล่นมีความแตกต่างจากชาวอุรักลาโว้ยในเกาะอื่นอย่างเห็นได้ชัดคือเรื่องของศาสนา ชาวอุรักลาโว้ยเกาะบุโหล่นนับถือศาสนาอิสลาม ถือปฏิบัติตามแบบอิสลาม ในขณะที่เกาะอื่น ๆ นับถือศาสนาพุทธ ทำให้ไม่มีพิธีลอยเรือในเกาะบุโหล่นแต่ยังคงเข้าร่วมพิธีลอยเรือโดยเฉพาะนักดนตรีเกาะบุโหล่นที่เข้าร่วมในฐานะนักดนตรีและถือเป็นตัวแทนเกาะบุโหล่นคนสำคัญ

วัฒนธรรมและบทบาทของดนตรีอุรักลาโว้ยกับสังคมของอุรักลาโว้ยถือว่ายังคงมีความสัมพันธ์กัน ดนตรีถือเป็นเครื่องบวงสรวงอย่างหนึ่ง การดนตรียังถือเป็นสิ่งที่สามารถทำให้สังคมรวมกลุ่มกันได้ เป็นการรวมทางจิตวิญญาณอย่างหนึ่งที่บ่งบอกความเป็นอุรักลาโว้ย ดังจะเห็นได้จากเมื่อมีการเล่นดนตรีหรือแสดงรอนเง็ง คนในชุมชนจะเข้ามาร่วมกัน ร้อง เล่น เต้น เพื่อความรื่นเริงและบางคนถือว่าหากเต้นเป็นควมมาเข้าร่วมเพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ตนเอง นอกจากนี้การดนตรีถือสิ่งตอบแทนคำขอจากวิญญูณบรรพบุรุษอีกด้วยดังปรากฏในการเล่นแก้เหมาและการเล่นประกอบพิธีลอยเรือในเกาะหลีเป๊ะ

วัฒนธรรมการสืบทอดดนตรีของชาวอุรักลาโว้ยเป็นแบบมุขปาฐะ (Oral Tradition) ไม่มีการบันทึก สอนเป็นแบบตัวต่อตัว อาศัยความสนใจ ความมุ่งมั่นของผู้เรียนเป็นหลัก ต้องอาศัยระยะเวลาในการฝึกซ้อมและสั่งสมความรู้ อีกทั้งยังต้อง

คลุกคลีในวัฒนธรรมนั้น ๆ อยู่เป็นเวลานาน ซึ่งที่กล่าวมาถือเป็นการสืบทอดที่เป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมที่สืบทอดมารุ่นต่อรุ่นจนถึงปัจจุบัน และด้วยในยุคสมัยปัจจุบันวิถีชีวิตของชุมชนเปลี่ยนแปลงไป เยาวชนรุ่นใหม่มีหน้าที่เรียนหนังสือมากกว่าการออกเรือทำมาหากินตั้งแต่เล็กอย่างแต่ก่อน ทำให้เยาวชนมุ่งศึกษาหาความรู้กับการศึกษาในระบบและมีความสนใจวิทยาการใหม่ ๆ

ดังนั้นจะเห็นว่าการเรียนเต็มนรองจึงเป็นที่สนใจสำหรับเยาวชนรุ่นใหม่เพราะโรงเรียนในเกาะบุโหลนได้จัดโครงการของโรงเรียนและได้ผลเป็นเชิงประจักษ์ แต่ธรรมชาติของการเรียนดนตรีมีความเฉพาะมากกว่าการเรียนเต้น ทำให้หาเยาวชนมาเรียนค่อนข้างยากแม้ทางโรงเรียนจะเคยจัดทำโครงการมานานแล้วก็ตาม

การเรียนดนตรีอุรูกลาไวในเกาะบุโหลนจึงอาจต้องมีวิธีการรักษาวัฒนธรรมเอาไว้ก่อนที่จะหายไปพร้อมกับนักดนตรีเพียงคนเดียวในเกาะ การรักษาจึงจำเป็นต้องทำการเก็บในรูปแบบการบันทึกโน้ตและเก็บไว้กับบุคคลที่สามารถเรียนรู้ได้เร็วก่อนที่จะถ่ายทอดสู่เยาวชนของเกาะบุโหลนซึ่งต้องใช้เวลาพอสมควร อีกทั้งอาจต้องมีวิธีการเรียนการสอนในรูปแบบใหม่ที่เหมาะกับเยาวชนรุ่นใหม่ และเหมาะกับปัจจัยรอบด้านที่ค่อนข้างมีจำกัดอีกพอสมควร

ข้อเสนอแนะ

1. ควรทำการเก็บทำนองดนตรีรองเง็งที่ใช้ในพิธีต่าง ๆ ในรูปแบบการบันทึกโน้ต

2. รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับชุมชน (หมู่เกาะบุโหลน) ควรเร่งให้ความช่วยเหลือในเรื่องวัฒนธรรมดนตรีและการแสดงท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม เช่น ให้มีผู้ที่มีความรู้พื้นฐานทางด้านดนตรีโดยเฉพาะไวโอลินเข้าไปรับการสืบทอดดนตรีจากชาวอุรูกลาไว เพื่อรักษาทำนอง และทำการถ่ายทอดอย่างเป็นระบบแก่นักเรียนหรือเยาวชนในหมู่เกาะบุโหลน

เอกสารอ้างอิง

- ดาฤณัย จรูญทอง. (2550). ประวัติศาสตร์ชุมชนอุรูกลาไว เกาะหลีเป๊ะจังหวัดสตูล ระหว่างปี พ.ศ. 2493-2549. ปรินญาณพนธ์ อ.ม. (ประวัติศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นฤมล อรุโณทัย. (2549). คนพื้นเมืองกับพื้นที่อนุรักษ์: โครงการนำร่องอันดามัน หมู่เกาะสุรินทร์. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์. (2542). สารานุกรมไทยวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 18. กรุงเทพฯ: บริษัทสยามเพลสแมนเนจเม้นท์.
- เยาวนิตย์ ศรีละมุล. (2541). วัฒนธรรมเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของชาวเลเกาะหลีเป๊ะ ตำบลเกาะสาหร่าย อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล. ปรินญาณพนธ์ ศศ.ม. (ไทยคดีศึกษา). สงขลา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำเริง เขยชื่นจิตร์. (2551). สันนิบาตผลกระทบต่อโลกของชาวเลอย่างมอแกน มอแกลน และอุรูกลาไว. เชียงใหม่: มูลนิธิไฮนริค เบิลล์.

อาจารย์ รุ่งเจริญ. (2557). การใช้เอกลักษณ์จากศิลปะการแสดงพื้นบ้านเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี. วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ. 13 (มกราคม - มิถุนายน): 47-56.

Ann-Charlotte Granbom. (2005). **Urak Lawoi**. Lund: Lunds University.

David W. Hogan. (1972). Men of the Sea: Coastal Tribes of South Thailand's West Coast. **Journal of the Siam Society**. Vol. 60: 205-235.

Supin Wongbusarakam. (2007). **The Urak Lawoi' of the Adang Archipelago, Thailand**. Bangkok: Themma Group.